

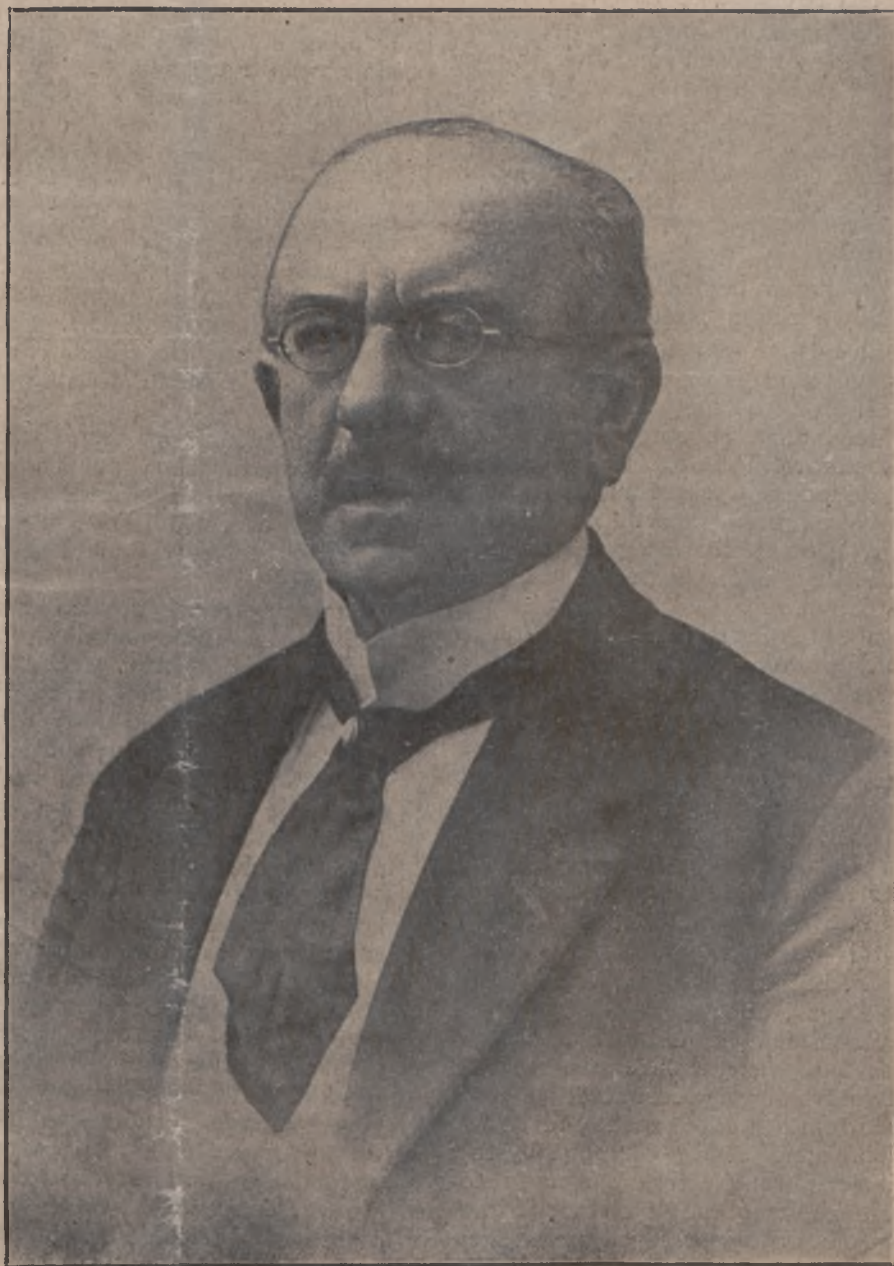
Redaktor i Wydawca: **Lekarz-D-ta Michał Grejniec** w Częstochowie, Aleja M. Panny Nr. 10, tel. 2-50.

Od Redakcji.

Niniejszy zeszyt „Czystości“ poświęcamy działalności ś. p. D-ra Józefa Polaka, Twórcy higieny w Polsce.

Stosując się do zasad naszych, wysuwamy życiorys ś. p. Nieboszczyka, jako przykład „Czystości czynu społecznego“, gdyż całe życie Jego było stałą ofiarą na rzecz dobra społeczeństwa w Polsce.

Młodzieży! Niech życie i praca ś. p. D-ra Józefa Polaka przyświeca Ci w Twojej drodze życiowej!

S. p. dr. med. Józef Polak.

Są ludzie, którzy umiłowawszy wielką ideę, poświęcają jej cały wysiłek umysłu swego i serca; więcej: *całe życie swoje.*

Do nich w całej pełni słów co tylko przytoczonych należał ś. p. Dr. Józef Polak.

Ażeby sobie zdać dokładną sprawę z działalności Wielkiego Zmarłego musimy rzucić okiem na ówczesne tło historyczne, z którego owa działalność wyrosła, aż rozwinęła się w wspaniałe kwiecie czynu.

Dr. J. Polak urodził się na Wołyniu 11 grudnia 1857 r., a w roku 1880 ukończył uniwersytet warszawski „cum eximia laude”.

Czasy, na które przypada początek, a potem rozkwit działalności d-ra Polaka, były czasami dla Polski osobliwymi.

Po upadku zbrojnych porywów i marzeń wielkich romantyków, naród na trzy części rozdarty, rzucił się w wir pracy szarej i pozytywnej, by w ciszy codziennego warsztatu budować nowe, lepsze jutro.

Naturalnie, że o budowie, czy pracy otwartej w znaczeniu dzisiejszym nie było mowy. Na każdym kroku czyhał najeźdźca, by zdrowe ziarna zniszczyć, a naród pogrzyć w bagnie rozkładu.

W takim to okresie rozbrzmiało hasło praktycznej idei Zmarłego. „Mens sana in corpore sano” – W zdrowym ciele, zdrowy duch.

Rozpoczęła się żmudna, a wytrwała praca wsparta o głębokie zrozumienie zamiaru swego i niemniejszej upór wcielenia zamiaru w Czyn.

I oto widzmy ś. p. d-ra Polaka przy pracy: na stanowisku lekarza-higienisty w Urzędzie Lekarskim m. st. Warszawy (1890–1900), lekarza sanitarnego przy Magistracie m. Warszawy, to znów inspektora zdrowia w zarządzie stolicy (czasy Komit. Obywat.), to rzeczoznawcy w sejmowej komisji, wreszcie członka Najwyższej Raoy Zdrowia.

Ale to dopiero cząstka tej olbrzymiej działalności.

Ś. p. dr. Polak grupuje obok siebie tych, co pokochać mogli to co w nim samym już stało się prawdą oczywistą i jeszcze w r. 1885 tworzy organ „Zdrowie”, głosząc słowem i drukiem zasady idei swoich. Mało tego – drogą wystaw i zjazdów higienicznych, przez siebie zapoczątkowanych, bądź osobiście organizowanych w najszer-

szych warstwach społeczeństwa budzi troskę o... zdrowie – skarb Narodu.

Ażeby te wszystkie myśli zestrzelić w jedno ognisko, skąd potem mogły promieniować w społeczeństwie, budzi do życia w roku 1897 Warszawskie Towarzystwo Higieniczne, które z biegiem czasu rozwinię się w potężne ognisko pracy narodowo-społecznej.

A walka z ospą? Tępienie tej epidemii i budowa Instytutu Szczepienia Ospy ochronnej, a budowa dwóch pierwszych gmachów szkół powszechnych, a zakład dezynfekcyjny i pierwszy w kraju do spalania śmieci, organizacja Urzędu Zdrowia i dozoru sanitarnych, plan i główny udział w walce z cholera – wszystko to owoce Jego energii i silnej wiary.

Tyle o jednej bardzo ważkiej linii po której biegną promienie myśli i serca ś. p. d-ra Polaka. A teraz druga, biegnąca równoległe do swojej poprzedniczki. Linja – idei Pokoju Powszechnego, której Zmarły apostołował w Polsce po ostatnie chwile życia swego.

Jeszcze za rządów carskich ś. p. dr. Polak czynił starania na pozwolenie założenia Polskiego Stowarzyszenia Pokoju, lecz w chwili owej ideą tą nikt sobie głowy nie zaprzętał – ogół uważał sprawę pacyfizmu za utopijną. Lecz nie zraziło to niezmiernego działacza. I oto w 1905 r. ś. p. dr. Polak przystąpił do zorganizowania pierwszego zespołu do spraw pokoju.

Przeprowadziwszy korespondencję z koryfeuszami pacyfizmu za granicą, uzyskał zatwierdzenie statutu i w czerwcu 1906 r. utworzył „Polskie Stowarzyszenie Przyjaciół Pokoju”.

Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Międzynarodowym Biurze Pokoju i weszło w kontakt z pokrewnymi instytucjami za granicą, oraz rozpoczęło swą działalność w kraju, jednając sobie zwolenników i coraz większa stopniowo liczbę członków i biorąc udział we wszystkich kongresach międzynarodowych.

Następnie doprowadza do skutku utworzenie podobnego Towarzystwa w Krakowie i przyczynia się w znacznej mierze do założenia Kijowskiego Stow. Przyj. Pokoju.

Jako przewodniczący delegacji polskiej na Międzynarodowym Kongresie Pokoju w Londynie 1908 r. obrany został w poczet wiceprezesów tego Kongresu i wydelegowany dla złożenia adresu królowi i królowej w liczbie kilku delega-

tów z poza Anglii. Na tymże Kongresie *wyjednał uchwałę odnośnie równouprawnienia narodów w państwach mieszanych.*

Cały to olbrzymi okres mrówczej pracy ukoronowany otwarciem XXVI Międzynarodowego Kongresu Pokoju, który odbył się w Warszawie w ostatnich dniach czerwca roku zeszłego t. j. na kilka tygodni zaledwie przed śmiercią nurtowanego już podówczas chorobą serca ś. p. d-ra J. Polaka, który, nie zwracając uwagi na potrzebę ochrania swych sił, Kongres ten zorganizował.

„Dla ludzkości przez Ojczyznę” – oto słowa wieszczą polskiego wyrzute w sercu marłego. Według nich żył i pracował ś. p. Dr. Polak założyciel i prezes Warsz. Tow. Higienicznego i Pol. Stow. Przyjaciół Pokoju, początkowo jako skromny lekarz szpitala im. Dzieciątka Jez. później członek Warszawskiego Tow. Lekarskiego, Sanitarnego Instytutu W. Brytanii, Królew. Tow. Medycyny publicznej w Brukseli, Franc. Tow. Higieniczn., Paryskiego Tow. Statystycznego, Towarzystwa zdrowia publicznego w Liège. Komandor orderu Polonia Restituta, Kawaler Legji Honorowej francuskiej, ostatnio przedstawiony za działalność pacyfistyczną do nagrody im. Nobla.

Ś. p. Dr. Polak wydał długi szereg dzieł zarówno z dziedziny higieny, jak i pacyfizmu, oraz z dziedziny innych zagadnień naukowo-społecznych.

Ostatniemi dziełkami wydanymi w trzech językach jednocześnie był Krótki Przyczynek do Dziejów Pacyfizmu w Polsce – wydany z okazji XXVI-go Międzynarodowego Kongresu Pokoju w Warszawie, który miał za zadanie uświadamianie uczestników Kongresu, głównie cudzoziemców z genezą i rozwojem pacyfizmu w naszym kraju.

Pozatem zmarły był redaktorem przez lat kilkanaście zapoczątkowanego przez siebie czasopisma – „Zdrowie”, które po przerwie dłuższej do ostatnich chwil życia redagował, a także redaktorem i wydawcą „Kalendarza Lekarskiego”, który cieszył się ogromnym powodzeniem w świecie lekarskim przez cały czas wydawnictwa t. j. od 1889 do 1924 r.

Ponadto ś. p. Dr. J. Polak stał od lat najwcześniejszym, aż po ostatek dni swoich zamieszczał cenne swe artykuły, lub korespondencje na łamach pism periodycznych, nietylko stolicy i innych miast polskich, lecz i w prasie zagranicznej.

Bezpośrednio prawie po uciążliwej pracy, związanej z organizacją i obradami XXVI-go Międzynarod. Kongresu Pokoju, t. j. w pierwszych dniach lipca roku zeszłego, ś. p. dr. J. Polak, pomimo bardzo poważnego stanu zdrowia i próśb najbliższego otoczenia, udaje się na VI Zjazd Higienistów do Lwowa, gdzie bierze czynny udział, wygłaszając referat, podtrzymywany już sztucznie przez użycie kamfory.

Ze Lwowa zupełnie już wyczerpany, udaje się pod opieką małżonki swej do najbliższej miejscowości kuracyjnej Lubienia Wielkiego, gdzie po parotygodniowym, pierwszym chyba przez cały czas swej działalności, wypoczynku wraca w ciężkim stanie do Warszawy w dniu 3 m. sierpnia, aby nazajutrz t. j. w dniu 4 m. sierpnia o godz. 1 w południe w domu swym przy boku rodziny zamknąć oczy na wieki.

Fosfor, jako środek odżywczy.

(wedł. Prof. A. Gilbert'a, Paryż).

„Zadanie racjonalnej terapii fosforem rozstrzygniętem zostało dopiero z odkryciem Phytiny“. (Prof. A. Gilbert, Paryż).

Dzięki powinowactwu chemicznemu fosforu do wapnia przez podawanie Phytiny umożliwia się mineralizacja kośćca i doprowadzenie dostatecznych ilości wapnia, uzyskanego również z pożywienia.

Jestto czynnik niezmiernie ważny w leczeniu niedorozwoju, krzywicy, zmiękczenia kości, gruźlicy, niedostatecznej skrzepliwości krwi i t. d.

Wybitny wpływ Phytiny na pobudzenie wymiany materii wyraża się w zwiększonym łaknieniu, dochodzącym często do rozmiaru wilczego apetytu. Niezmiernie ważnym jest pobudzenie apetytu szczególnie w przypadkach wycieńczenia wskutek niedostatecznego odżywiania i odbywa się dzięki spotęgowaniu wewnątrz komórkowego spalania.

Wszystkim wiadomo, że dla utrzymania życia niezbędnym jest

należyte odżywianie ustroju, nie tylko dla podawania mu materiału dla budowy kośćca, narządów, komórek i tkanek, a także dla zastąpienia zużytych części organizmu jako też dla zastąpienia strat, powstających stale wskutek wytwarzania energii ciepłkowej przez spalanie w płucach i zużycie pożywienia dla samej istoty przebiegu życia.

Artykuły spożywcze składają się z węglowodanów, jak: skrobia, cukier, tłuszcze wszelkiego rodzaju, związków azotowych, jak: białko, mięso, serowina itd., pierwiastków chemicznych: wapń, magnez, sód, potas, krzemionka, fosfor itd.

Nie mając na celu wnikać w szczegóły chemizmu biologicznego, podtrzymywanego przez mniej lub więcej właściwe odżywianie, należałoby jednak poruszyć aktualną dla życia i zdrowia, od ćwierć wieku znaną, lecz niedostatecznie docenianą potrzebę odżywiania fosforem.

W ustroju niema narządu, komórki, tkanki nie zawierającej fosforu. Już noworodek przynosi z sobą około 40 proc., a popiół dorosłego zawiera przeszło 1600 gramów kwasu fosforowego. Są to ilości stałe, niezależnie od których uwzględnić należy, że taksamo jak węglowodan, tłuszcze i związki azotowe ulegają przeistoczeniu w ustroju ludzkim i po spalaniu, jako balast zbyteczny zostają wydalane, taksamo fosfor, będący w organicznym związku istotnym składnikiem poszczególnych części ustroju, zwłaszcza mózgu, ulega ciągłym zmianom i w końcu, jako substancja martwa, zużyta wydziela się z moczem i kałem pod postacią odpadku — fosforanów nieorganicznych.

Stąd wynika niezbędność utrzymywania stałej równowagi przychodu z rozchodem fosforu, a ponieważ ustrój niezdolny jest do produkowania fosforu, musi uzyskiwać go z pożywienia, czyli przyswajać i przerabiać stosownie do potrzeb poszczególnych narządów, tkanek i komórek, które jednak nie zawsze w jednakowym stopniu zużywają fosfor, a w zależności od natężenia pracy mięśni, mózgu itd.

Niedostateczne odżywianie fosforem mści się dotkliwie na bytowaniu człowieka. Powstawanie wielu chorób i dolegliwości przypisuje się dzisiaj niedoborom fosforu, a wdzięcznym zagadnieniem nadal pozostaje śledzenie za przejawami życiowymi, będącymi w związku z odżywianiem fosforem, gdyż pozwoli ono na racjonalne, przy czynowe leczenie chorób tam, gdzie

Przy wszelkich zakupach

zamówieniach i t. p. powoływać się prosimy na „CZYSTOŚĆ“, zawiadamiając nas również o tem.

Zwracamy uwagę
na kupon pamiątkowy.

dotąd poomacku pozostawał tylko półśrodek — leczenie objawowe.

Nie tylko w ludzkim i zwierzęcym, ale także w świecie roślinnym fosfor odgrywa pierwszorzędną rolę. Prof. Moleszot mówi:

„Bez fosforu niema wztostu, bez fosforu niema życia“, tyczy się całego świata wyżej uorganizowanego i ściśle ujmuje jego znaczenie.

Fosforany mineralne przez roślinę z gleby zapomocą korzeni wchłonięte, zapomocą soków przenoszone zostają do wszystkich narządów rośliny, a zatem też do zawiązków nasion i innych narządów rozrodczych, jak kłęby, bulwy i t. d.

Kwas węglowy, przez liście z powietrza wchłonięty, dzięki energii słonecznej i przy współdziałaniu ziaren chlorofilowych redukuje się na formaldehyd, który w dalszym ciągu przez polimeryzację tworzy inozyt. Ten ostatni łączy się z fosforanami mineralnymi, tworząc sól podwójną wapniowo-magnezową kwasu inozyt-sześcioletowego, powszechnie znaną pod nazwą „Phytina“.

Świat roślinny w razie niedostatecznej podaży fosforu wyrodnieje. Wiadomo, że zboże, przez długie lata zrędu zbierane z danego terenu, w końcu daje ziarno miękkie, niedające się mleć inaczej jak po dodaniu zboża zebranego z roli niewyczerpanej. Ziarna te pozbawione są szkieletu, odpowiadającego kośćcowi człowieka, zbyt mało zawierają substancji mineralnych, m. in. zwłaszcza fosforu.

Współczesne wielkie miasta można porównać z pompą, czerpiącą swe soki odżywcze z roli i wyrzucającą wszelkie cenne odpadki bezużytecznie do morza. Kiedy

Kupon Nr. 6.

Każdy czytelnik „Czystości“, który przysłał wycięty ten kupon, z adnotacją, gdzie Nr „Czystości“ nabył i poda swój dokładny adres do Administracji, otrzyma pamiątkę, która wyniesie tyle, a może nawet i więcej, co kosztuje numer pojedynczy „Czystości“.

LECZNICA

Polskiego Czerwonego Krzyża.
63 MARSZAŁKOWSKA 63
róg Pięknej. Tel. 59-77.

Wszystkie specjalności od 9 r. do 8 wiecz.
Rentgen, Diatermia, D'Arsonel, Lampy
kwarcowe, Sólux, Elektryzacja, Analizy,
Szczepienia.

dawniej odpadki po wyzyskaniu nożywienia powracały do gleby i choć poczęści uzupełniały straty, powstałe przez wyczerpanie odżywczych części mineralnych, dzisiejszy bezcenny ten materiał przepada nieprodukcyjnie i dla uzupełnienia ubytków, rola zasilana być musi nawozami sztucznymi, m. in. superfosfatami, których znaczenie też i w omawianej tu sprawie jeszcze raz z naciskiem potwierdza słuszność powyższego rozumowania.

Wszystkie artykuły spożywcze roślinnego pochodzenia jedną i tę samą Phytinę, jako pierwiastek przeznaczony dla alimentacji fosforu

bezpośrednio dla człowieka i zwierząt trawożernych i pośrednio – zwierząt mięsożernych. Człowiek instyktownie nie znosi mięsa mięsożernych i niezawodnie tylko pierwszy produkt metamorfozy fosforu roślinnego w ustroju zwierząt trawożernych zdolny jest zaspakajając jego potrzeby.

Z powyższego wynika, że Phytina jest roślinną substancją rezerwową dla rozwoju, ich zebraną w nasionach, a także przez samą naturę dobraną dla zaspakajania potrzeb człowieka.

Badania naukowe nad wymianą materji dowiodły, że fosforanów

nieorganicznych człowiek nie jest w stanie przyswajać. Jako materiał martwy związki nieorganiczne nie przyczyniają się do odbudowy narządów komórek i tkanek i bez śladów odżywczego wpływu opuszczają organizm...

Sztucznie w kolbie chemika przyrządzane organiczne związki fosforu również nie przyswajają się, a tak jak naprzykład glicerofosforany raczej przyczyniają się do zwiększonego wydzielania fosforu i azotu, co stwierdził prof. Botkin w swej klinice w Petersburgu.

(Dok. nast.)

OD ADMINISTRACJI.

Abonenci „Czystości“, jak również ci, którzy nabyli nasz organ w kioskach „Ruchu“ lub gdzieindziej, niezwłocznie otrzymują „Bony“ na upominki, gdy przysłażą kupony Nr. 6 z adnotacją, gdzie Nr. „Czystości“ nabyli.

Zeszyt ten zawiera **Nr. 3 i 4** „Czystości“ na 1929 r. treści następującej:

1) S. p. Dr. med. Józef Polak — życiorys. — Dział „Czystość czynu społecznego“.	4) Kronika „Czystości“.
2) Prof. Dr. Gilbert, Paryż. Fosfor, jako środek odżywczy.	5) Z Prasy i Książek.
3) Lekarz-D-ła Michał Grejniec — „Czystość uzębienia i jamy ustnej“, e) Jak pielęgnować uzębienie dzieci?“.	6) Korespondencje, Wywiady, etc.
	7) Odpowiedzi Redakcji i Administracji i ogłoszenia.

WARUNKI PRENUMERATY.

Rocznie z przesyłką pocztową 6 złotych
We Francji 40 fr., w Ameryce 2 dol. rocz.
Zmiana adresu 50 gr.

Konto Czekowe Pocztowej Kasy Oszczędnościowej Nr. 15-960.

Adres Redakcji i Administracji:

WARSZAWA, ul. Złota Nr. 23 m. 3
Telef. 65 - 02. Skrzynka pocztowa Nr. 729.

w **Częstochowie** informacji udziela się:
ul. Panny Marji 10, Tel. 250 we wtorki i piątki od 7-8 w.

w **Krynicy** (podczas sezonu letniego) inf. udziela się: ul. Kraszewskiego d. p. Szwarca (pokój Nr. 21) we wtorki i piątki 3-6 w.

CENA OGŁOSZEŃ:

Za wiersz milimetr. na I-ej str. i
4 szpalt. | w tekście . . . . . 60 gr.
| za tekstem . . . . . 50 ..
Za treść ogłoszeń redakcja **nie** odpowiada
Cena pojedynczego numeru **50** gr.

Ogłoszenia dla „CZYSTOŚCI“ przyjmują wszystkie Biura Ogłoszeń w Polsce i Zagranicą.

OGŁOSZENIE.

Miejska Komunikacja Autobusowa niniejszym podaje do ogólnej wiadomości mieszkańców, iż z dniem 24 kwietnia r. b. w komunikacji autobusowej zostają wprowadzone następujące zmiany:

1) na linii „A“ Częstochowianka-Kościół św. Barbary kursujące 2 wozy miały dochodzić do kościoła św. Barbary będą dochodziły na plac Jasnogórski róg ul. św. Barbary i opłata wynosić będzie za 2 kursy t. j. **Plac Jasnogórski-Rynek Nowy**, jeden kurs i **Rynek Częstochowianka**, drugi kurs.
2) na linii „C“ miały jedno wozy, kursującego na przystanku Częstochowianka Parkitka, wprowadza się dwa wozy **częstochowianka - Rynek Wieluński** i opłata wynosić będzie również za dwa kursy, t. j. **Rynek Wieluński Nowy** jeden kurs i **Rynek Nowy-Częstochowianka** drugi kurs.
Do Parkitki narazie autobus kursować nie będzie.

3) na linii „H“ uruchamia się wóz **Rynek Nowy, Kata Corych** i opłata wynosić będzie za jeden kurs.
W niedziele i święta autobusy kursować będą od godz. 5 rano do godz. 24.

Magistrat m. Częstochowy
MIEJSKA KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA.

POŚMIERTNĄ

WYSTAWĘ OBRAZÓW

CHOROWICZA

w Parku im. Staszica

urządza **MAGISTRAT**

— — **WYDZIAŁ OSWIATY I KULTURY** — —

Cierpiący na cukrzycę

proszeni są o podanie adresu swego do Administracji „Czystości“ w Warszawie, Skrzynka pocztowa Nr. 729 sub. „Cukrzyca“.

„WTÓR“

Jest to jedyny powielacz który daje do 3000 odbitek i kosztuje **tylko** zł. 160
Warszawa, Krucza 36
„Wtór“.

Krynica. Lokal w Centrum do wynajęcia dla kosmetyka, lekarza, lekarza-d-ty i t. p., na sezon zimowy i letni. Oferty do adm. „Czystości“. Warszawa, skrzynka pocztowa Nr. 729 dla „Lokal“ w Krynicy.

Krynica-Parcela

z własnym źródłem.

Do sprzedania około 600 m. kw. Wiadomość w Adm. „Czystości“ w Warszawie Skrz. pocz. Nr. 729 dla „Parcela w Krynicy“.

BIURO ARCHITEKTONICZNE

Karola Sowińskiego i Karola Kmietowicza
mieści się w willi
„**Wisła**“ — **Krynica.**

„CZYSTOŚĆ“

ILUSTROWANY MIESIĘCZNIK POPULARNY

ma 2 cele:

- 1) Czystość — szerzy zasady higieny!
- 2) Czystość — notuje czyny szlachetne!

Kto chce, aby w Polsce higiena panowała, powinien „Czystość“ abonować i ogłoszenia przysyłać

Wydatek niewielki: **Rocznie Zł. 6 – P. K. O. Nr. 15–960. Zagranicą Dol. 2.**

Ogłoszenia w/m. 4 szpalt. przed i w tekście – 60 gr., za tekstem – 50 gr.

Redakcja i Administracja w Warszawie, skrz. pocztowa Nr. 729.

W Częstochowie informacji udziela **Red. Lekarz D-ta MICHAŁ GREJNIEC, Aleja Najśw. Marji Panny Nr. 10.**

Od Redakcji. Zwracamy uwagę Sz. Czytelników na artykuły poniższe, poświęcone sprawie racjonalnego pielęgnowania uzębienia oraz walce z partactwem dentystycznym.

O wszelkich faktach partactwa w lecznictwie i w zębolecznictwie prosimy napisać do Redakcji „Czystości“ kierując listy albo do Warszawy, skrz. poczt. Nr. 729, albo do Częstochowy, Aleja Najśw. Marji Panny Nr. 10.

Lekarz-Dentysta Michał Grejniec.

Czystość uzębienia i jamy ustnej

o) Jak pielęgnować uzębienie dzieci!

Bardzo wiele matek, uiestety, nie wie, nie tylko jak zęby dzieci pielęgnować, ale nawet wiele zębów dzieci mają.

Często się zdarza, że pierwsze trzonowce **stałe**, które wyrastają w roku 6–7, zostają przez rodziców zaniedbane, gdyż uważane są za mleczone.

O tem, że mleczone zęby też powinny być szanowane i pielęgnowane, pomówimy później, — tymczasem tylko uwidoczniemy na rysunku poniższym ilość zębów mleczych i stałych.

Proszę matki, dla dobra zdro-

wia swych dzieci, dobrze się temu rysunkowi przyjrzeć.

Widzimy, że człowiek dorosły ma 32 zęby.

Mleczych zaś tylko 20. Te 20 mleczych wypadają i zmieniają się na stałe, reszta zaś 12 — trzonowce po 3 z każdej strony szczęki górnej i dolnej wyrastają już **jako stałe**.

Mleczone zęby są w ustach czasami aż do 8-12 roku życia i powinny być też starannie pielęgnowane, bo jak twierdzi prof. Müller, — „jeżeli mleczone są dobre, to i stałe będą dobre“.

Zęby mleczone powinny być płombowane, tak samo, jak i stałe.

Niektórzy lubią się chwalić, że niteczką sami sobie mleczaiki wyjmują.

Lekarz-D-ta określić powinien, kiedy ząb może być usunięty i wprawna ręka to uczyni.

Niewprawna ręka może dźsiała naderwać i wywołać zakażenie.

Na rysunkach poniższych uwidoczni się szkodliwe wyjęcie ręką niewprawną.

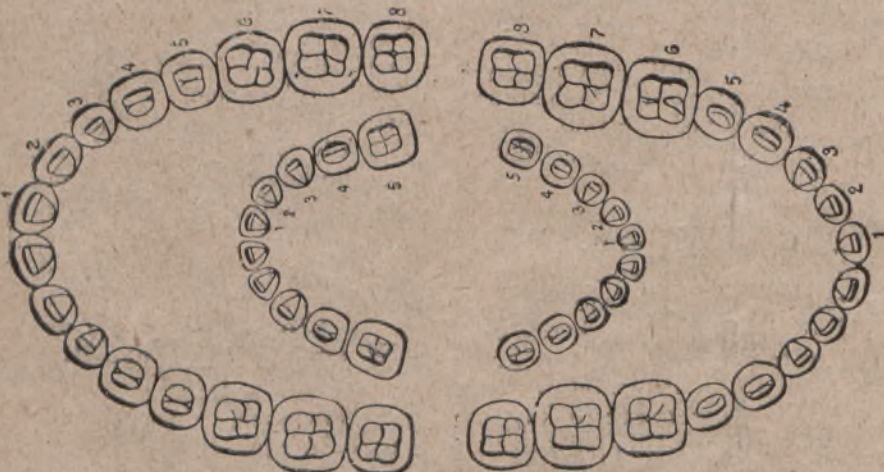

Mleczone zęby wyjęte tu zostały **zawcześnie, stałe** więc wyrosły krzywo.

Mleczone zęby wyjęte — zapóźno, — stałe więc też wyrosły krzywo. Krzywe zaś zęby powodują złe trawienie i szpecą twarz.

Niejedna panienska, gdy wyrosnie, postawi mamusi swej zarzut: *Dlaczego zeszpeciłaś mi twarz? — Dlaczego nie dbałaś o me zęby zawczasu? Dlaczegoś nie przeprowadziła mi regulacji zębów w latach dziecińczych?*

Kto dba
o swe
zęby
używa
tylko
szczot.
„PUROL”

Korony
i mostki
oczysz-
cza
gruntownie
tylko
szczot.
„PUROL”

Utarty zwyczaj czyszczenia zębów wszęch powinien być zarzucony, gdyż przenosi tylko brud z jednego zęba na drugi i niszczy zęby.

Czyścić należy zęby wzdłuż ich budowy, t. j. górne zęby z góry na dół, dolne zaś — z dołu do góry.

Rozumie się, że powinna być ku temu zastosowana odpowiednia szczoteczka.

Najodpowiedniejszą ku temu szczoteczka do zębów jest według zdania największych powag Polski i Zagranicy, szczoteczka „Purol”, systemu Lek.-D-ty Michała Grejnieca w Częstochowie.

Kto się dobrze rysunkowi przyrzęzy, przyzna rację temu twierdzeniu i zażąda do pielęgn. uziębienia swego szczot. Anatomicznej — „Purol”.

Włosie w Anatomicznych (ulepszonych) szcz. „Purol” jest tak skonstruowane, że obejmuje w zupełności nasze trzy zęby trzonowe, które przy jedzeniu najwięcej pracują, żując pokarmy, i podlegają przeto częstszemu zepsuciu. Resztki jedzenia w szczelinach pomiędzy trzonowcami niszcza ich emalję i powodują utratę tych właśnie zębów, które najwięcej się przyczyniają do żucia pokarmów.

Jeżeli zęby są chore, to i usta są chore; żołądek i Kiszki są wtedy chore; stan ten pociąga chorobę całego organizmu. Niema zdrowia przy chorych zębach! Ale pamiętać należy, że nie wolno zębów swych, fundamentu swego zdrowia, powierzać partaczom, ani do wyjęcia, ani do leczenia, ani **tembardziej do wprawiania.**

KRONIKA CZYSTOSCI.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 10 czerwca 1927 r
o wykonywaniu praktyki denty-
stycznej.

(Dz. Ust. Nr. 54 poz. 476).

Na zasadzie art. 44 ust. 6 Konstytucji i Ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. Ust. Rzecz. Pol. Nr. 78 poz. 443), postanawiam co następuje:

„II O wykonywaniu czynności techniczno-dentystycznych.

Art. 13. Wykonywanie czynności techniczno-dentystycznych przez osoby, nieuprawnione do wykonywania praktyki lekarsko-dentystycznej, dozwolone jest wyłącznie pod kierunkiem i na zamówienie lekarza-dentysty; osoby te nie mają prawa bezpośredniego stykania się z pacjentem, używania jakichkolwiek tytułów, reklamowania się, umieszczania szyldów, tablic i ogłaszania się z wyjątkiem ogłaszania się w prasie fachowej”.

Podajemy dokładny tekst prawa do wiadomości ogółu czytelników miarodajnych i wzywamy w imię *dobra publicznego*, aby położono nareszcie kres temu niedopuszczalnemu nawet w Chinach zjawisku, aby do wprawiania zębów sztucznych oraz do jakichkol-

wiekładz zabiegów w jamie ustnej i uziębieniu brali się różni chłopcy stajenni i t. p. indywiduala.

Publiczność zostaje wprowadzona w błąd przez różnych wydrwogroszów (patrz koresp. „Czystości”), gdyż często nie wie nawet, że ma do czynienia z osobnikami, nieuprawnionymi do zabiegów przy zębach.

Pokątni ci partacze podają się za lekarzy-d-tów i grasują przeważnie wśród sfer uboższych.

Czas najwyższy położyć kres takiemu lekceważeniu zdrowia publicznego. (Przyp. Red.)

Podziękowanie Marsz. Piłsudskiego.

Kedaktor naszego pisma Lekarz-D-ta Michał Grejniec z okazji imienin Marszałka Piłsudskiego przesłał „Czystości” za 1928 r. oraz ulepszoną szczoteczka do zębów — „Anatomiczną — Purol”, na co otrzymał od Sekretariatu Osobistego Ministra Spr. Wojsk. pismo dziękczynne, datowane d. 28 III 1929 r. za Nr. 5070. S. i O.

Kursy dla lekarzy na temat „Syfilis a dziecko”.

Polskie Towarzystwo Eugeniczne urządziło w Warszawie w czasie od 18 do 28 lutego kursy dla lekarzy na temat „Syfilis a dziecko”

1. Prof. Dr. F. Kryształowicz — „Zagadnienia przenoszenia kiły na potomstwo w rozwoju historycz-

nym i w świetle najnowszych badań”. 2. Prof. Dr. A. Czyżewicz — „Cięża i poród, a zakażenie kiłowe”. 3. Dr. E. Bernhard — „Kiła wrodzona narządów wewn. u dzieci”. 5. Prof. Dr. Orzechowski — „Gruczolę dokrewne a kiła wrodzona”. 6. Prof. Dr. Orzechowski — „Schorzenia układu nerwow. w kile wrodzonej”. 7. Dr. Handelsman — „Choroby umysłowe i kiła wrodzona”. (Demonstr. chorych w Tworkach). 8. Doc. Dr. Melanowski — „Schorzenia narządu wzroku w kile wrodzonej”. 9. Dr. Grocholski — „Schorzenia narządu słuchu w kile wrodzonej”. 10. Dyr. Wł. Jarecki. — „Zaburzenia mowy i słuchu w kile wrodzonej”. 11. Doc. Dr. Łapiński. — „Schorzenia kości i stawów w kile wrodzonej”. 12. Prof. Meisner — „Zniekształcenie zębów w kile wrodzonej”. 13. Dr. Straszynski — „Serologja kiły wrodzonej”. 14. Dr. T. Trzciniński — „Przebieg i rokowanie w kile wrodzonej”. 15. Dr. L. Wernic — „Leczenie kiły wrodzonej”. 16. Dr. Wiktor Borkowski. — „Opieka nad dzieckiem i matka kiłową u nas i za granicą”. 17. Dr. L. Wernic — „Ruch eugeniczny, a walka z kiłą wrodzoną”.

Okólnik Dep. Zdr.

W sprawie uporządkowania hoteli.

Nawiązując do okólnika Nr. 48, rozesłanego za Nr. O. J. 86 i 15 z

dnia 25 lutego 1929 roku, w sprawie wycieczek po kraju, Ministerstwo spraw wewnętrznych prosi Pana Wojewodę (Pana Komisarza) o zwrócenie specjalnej uwagi na uporządkowanie hoteli w tych miastach, które są wyznaczone dla ruchu wycieczkowego w związku z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu.

Zechce Pan Wojewoda spowodować, by wykaz hoteli, mających

odpowiednie urządzenia sanitarne (w szczególności bieżącą wodę w każdym pokoju i urządzenia kąpielowe) i dających możliwość wygodnego pobytu, był wywieszony na widocznym i dostępnym miejscu na dworcach we wszystkich tych miejscowościach, przez które w myśl przytoczonego okólnika mają być skierowane wycieczki.

Dyrektor Depart. Służby Zdrowia
Dr. Piestrzyński.

KORRESPONDENCJE WŁASNE.

CZĘSTOCHOWA.

W ostatnim czasie na terenie Częstochowy uczyniony został krok naprzód w kierunku walki z Alkoholem. W związku bowiem z akcją prowadzoną na terenie całego Państwa pod Protektorem J. E. ks. kard. Prymasa Hłonda, powstał na miejscowym gruncie pod przewodnictwem p. insp. Rychtera, sekr. por. Bańkowski, Komitet Tygodnia Propagandy Trzeźwości w Częstochowie, do którego należy już kilkudziesięciu członków ze sfer duchowieństwa, nauczycielskich i przedstawicieli stowarzyszeń społecznych i zawodowych. Zadaniem Komitetu jest przeprowadzenie tygodnia propagandy idei trzeźwości i uświadamiania jak najszerzych sfer społeczeństwa, zwłaszcza zaś sfer rzemieślniczych i robotniczych o szkodliwości alkoholu. Komitet uchwalił również na ostatnim zebraniu utworzenie stałej organizacji abstynenckiej na terenie Częstochowy na wzór istniejących już takich organizacji w innych okolicach Polski, głównie w Poznańskim.

Do Przyrowa przyjeżdżał podający się za dentystę niejakiś młodzieniec, pozdejmował miary na zęby szt. i korony, wyłudził od niewinnych pac. zadatki i... ulotnił się z Przyrowa. Pacjenci dowiedziawszy się o adres domorosłego zbawiciela i uleczyciela jamy ustnej - zwrócili się do niego o zwrot pieniędzy. Lecz ów facet pieniądze wydał, proponuje więc zamiast gotówki - ogłupiałym pacjentom wszelkie również dobre jak i zrobione przez niego użębienia.

Jak słyszeliśmy, władze policyjne wdały się w tę ciemną sprawę i niebawem ujrzymy tego pana pod kluczem.

Do Koniecpola i Mstowa przyjeżdżał znów jakiś fagas, który się podawał za dentystę, gdy tymczasem był tylko chłopcem do zamiatania w przedpokoju lek.-d.-ty.

Policja go już stamtąd wyrugowała. Ostrzegamy inne miejscowości przed tym ptaszkiem.

Redakcja „Czystości” przyjmując pod uwagę, że latem najwięcej ludzie spacerują w Alejach, niż po chodnikach, zaproponowała Magistratowi ustawienie kublów na odpadki w Alejach.

Miejmy nadzieję, że propozycja owa zostanie urzeczywistniona.

Słuszną karę ponieśli lichwiarze tutejsi. Gdy się o pożyczkę zwraca człowiek rzetelny, lecz nie mogący płacić zbyt wysokiego procentu - to mu odmawiają.

Zjawiają się za to różni wydrwigośle, którzy zgadzają się na wszelkie procenta, bo zgóry są przygotowani, że płacić nie będą.

Nabrali podobno tutejszych lichwiarzy wszelkich sfer i stanów na grube sumy i ulotnili się zagranicę.

Otrzymali ci lichwiarze grube procenta, ale kapitałów już nie zobaczają.

Z POMORZA.

Jak nam donoszą, Kuratorium w tym roku kładło nacisk, aby w każdym środowisku szkolnym urządzano miejscowe szkolne święta sportowe. Uczyniono to w następujących miastach:

Brodnica przy udziale miejscowego gimn., szkoły handl., szkoły powszechnej i seminarjum naucz. w Działdowie.

Chelmo - państwowe gimnazjum żeńskie.

Chelmska - państwowe gimn. męskie; zawody z Chelmską, T-wem Wiośl.

Chojnice - państw. gimn. oraz przyw. gimn. niem.

Gniew - miejsc. progimnazjum, państw. gimn. męskie z Tczewa.

Górna Grópa - Zakł. misyjne Św. Józefa.

Grudziądz - miejsc. szk. powsz. gimn. matem.-przyr., semin. naucz. męskie i żeńskie.

Kościerzyna - gimnazjum i semin. naucz.

Lubawa - progimnazjum i semin. naucz.

Starogard - gimn. miejscowe.

Świecie - gimnazjum miejscowe i z Chelma.

Tczew - męskie gimn. państw.
Toruń - wszystkie szkoły miejscowe.

Tuchola - semin. naucz.

Wąbrzeźno - miejscowe gimn. i szkoła roln. z Dębowej Łąki.

Wejherowo - miejscowe szkoły.

Ze spisu tego widzimy, że Pomorze nie zaniedbuje sportu ku pożytkowi wychowania zdrowej młodzieży i zahartowania jej do przyszłej walki o byt.

Z Prasy i Książek.

„Pro-Patria” w Nr. 137 pisze: „Czystość” (Warszawa, skrzynka poczt. 729).

Lud nasz polski czystością nie grzeszy.

Walka z brudem, z zaważeniem i zarobaczeniem chaty polskiej czeka na swoich działaczy.

Jeżeli na kresach zachodnich spotykamy schludne i czyste domy właściciarskie i robotnicze, to wiele prac należy włożyć, żeby do tego stanu doprowadzić inne dzielnice, gdzie kąpiel w stałych okresach jest ludności wprost nieznaną.

Wobec tego z zainteresowaniem powitać należy i poprzeć miesięcznik „Czystość” od niedawna wydawany w Warszawie, a poświęcony higienie i czystości, z uwzględnieniem popierania i krzewienia zasad czystości w życiu społecznym.

Przegląd sportowo-lekarski.

Kwartalnik poświęcony fizjologii, patologii i higienie sportu, wychowania fizycznego i Pracy. Redaktorzy: Doc. dr. G. Szulc, ppłk.-lek. i dr. W. Missiuro, mjr.-lek., Warszawa, Górnośląska 45.

Myśl posiadania naukowego organu sportowo-lekarskiego, kiełkująca od paru lat nabrała z biegiem czasu cech konieczności. Konieczność ta występuje obecnie coraz wyraźniej. Podstawy do umiejętnego wykorzystania wpływów kultury cielesnej opierane są coraz bardziej na właściwościach natury ludzkiej.

Lekarz sportowy - osobistość do niedawna niemal mityczna, reprezentuje dziś specjalność, która w krajach o wysokiej kulturze sportowej otrzymała już dawno prawo obywatelstwa.

Dorobek naukowy tej nowoczesnej specjalności w medycynie wzrasta równoległe z rozwojem sportu oraz szukaniem właściwych kierunków wychowania fizycznego. Rozpatrzenie wartości, oraz zgrupowanie tych rozproszonych dotąd w pismach lekarskich prac na

PREPARATY I APARATY „PUROL”

DO PIELEGNOWANIA

JAMY USTNEJ i UZĘBIENIA NATURALNEGO i SZTUCZNEGO

(Zastrz. Urz. Patent. № 21613—15216).

systemu **Lekarza D-ty MICHAŁA GREJNIECA** w Częstochowie, ul. N. Marii Panny № 10.

Rozbrzmiewa hasło — „**Popieraj przemysł krajowy!**”

Jeżeli to hasło jest tylko **obłudą** dla W. P., — proszę druk ten **wyrzucić!**

Jeżeli zaś hasło to, jest **czemś godnem** dla W. P. i jeżeli W. P. uważa, że hołdując temu hasłu, przyczynia się W. P. do wzmocnienia Rzeczposp. Polskiej, — **wtedy należy wyrzucić te szczotki do zębów, które W. P. posiada, — bo one są czeskie, francuskie lub niemieckie! — One palą usta Wasze!** —

Szczotki do zębów „PUROL” — wyrób krajowy! One jedynie powinny się znajdować w użytku domowym.

One cieszą się łaskawą opinią J. W. P. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Prof. D-ra IGNACEGO MOŚCICKIEGO, Jego Eksk. Ks. Biskupa LUBELSKIEGO, Prof. Stomatologii na Uniw. Jagiel. Prof. D-ra WINCENTEGO ŁĘPKOWSKIEGO, oraz wielu innych uczonych i specjalistów.

Opinie te wystarczą chyba W. P., aby się przekonać, że się ma do czynienia z rzeczą praktyczną i dobrą. —

Szczególnej polecamy: „**Anatomiczne-Purol**” — **A** — dla dzieci, **B** — dla Pań, oraz **C** — dla Panów po 2 zł.

Proszek „Purol” **A** — dla dzieci, **B** — dla niepalących i **C** — „**Dla Palaczy**” — usuwa zapach tytoniu. Porcja zł. 1. —

Należy żądać w drogerji **tylko** szczoteczki i proszku „PUROL” wyrobu krajowego!

Jeżeli sprzedawca proponuje inną szczoteczkę — **odrzuć ją precz tę propozycję!**

Jeżeli zaś art. „Purol” gdzieś niema, zwracać się wprost do Częstochowy z zapotrzebowaniem dla W. P. i Rodziny.

Nie bagatelizować! — bo szczot. „PURQL”, jak się wyraził pewien uczony, — to znaczy krok naprzód w naszej kulturze.

Bliższych informacji oraz wszelkich wyjaśnień udziela **Lekarz-D-ta MICHAŁ GREJNIEC** w Częstochowie.

Uwaga! Wzory wysyła się po otrzymaniu Zł. 5 — przek. poczt. lub na .P. K. O Nr. 64—272.

„POLSKA ZACHODNIA”

DZIENNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM NARODOWYM I SPOŁECZNYM NA KRESACH ZACHODNICH RZECZYP. POLSKIEJ.

Najpoczytniejszy polski organ informacyjny na terenie

o Górnośląska i Śląska Cieszyńskiego. o

„POLSKA ZACHODNIA” jest **najtańszym i bezkonkurencyjnym organem ogłoszeniowym.**

„POLSKA ZACHODNIA” jako organ opinii społecznej całego Górnego Śląska jest abonowana i czytana przez wszystkie sfery, zastępuje zatem interesy wszystkich stanów i stoi na gruncie państwowości polskiej i religji katolickiej.

Adres Redakcji: Katowice, ulica Kopernika 14.
Tel. 303.

Adres Administracji: Katowice, ulica Jagiellońska 5,
Tel. 16—98. P. K. O. 303 50’.

Adres Drukarni: Katowice, ulica Kościuszki 15. Tel. 878 i 426 Drukarnia Śląska, Sp. z o. o.

PALACZE! TYLKO PALACZE!

„PUROL”

niszczy

**OSAD i ZAPACH TYTONIU
i WÓD MINERALNYCH.**

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE!

Inf. udziela **Lekarz-D-ta Michał Grejniec**
w Częstochowie.

**Kto ma
jakieś pomysły
lub wynalazki**

p winien podać swój adres do Administr. „Czystości” Warszawa, skrz. poczt. 729 sub „Wynalazek” (znaczek na cdp).

Posiadam 20 tys. złotych

oczekuje poważnych propozycji. Oferty do Administracji „Czystości” w Warszawie, Skrz. poczt. Nr. 729 dla „Dzielnego”

Zdolni Ajenci(tki)

Akwizytorzy (rki) poszukiwani są we wszystkich miastach Rzeczypospolitej i Zagranicy (gdzie są liczniejsze kolonie polskie). Adresy należy podać do Administracji „Czystości” w Warszawie, Skrzynka poczt. Nr 729 dla „Purol”

Kto chce, aby towar dobrze sprzedany, kto chce coś kupić, otrzymać posadę, rozpoznać wynalazek lub wogóle jakąkolwiek transakcję przeprowadzić — ten powinien dać ogłoszenie w „Czystości” gdyż pismo to dociera do wszelkich kątów Rzeczypospolitej Polskiej.

PROSIMY POWOŁYWAĆ SIĘ NA „CZYSTOŚĆ”!

SYNDYKAT ROLNICZY CZĘSTOCHOWSKI

SPÓŁKA AKCYJNA
W CZĘSTOCHOWIE.

Dostarcza za gotówkę i na długoterminowy kredyt, na dogodnych warunkach: **Nawozy sztuczne, Maszyny i narzędzia rolnicze, Maszyna i zboża, Paszę treściwą, Materiały budowlane, Węgiel, Koks, Naftę, Oleje i Smary.**

BIURO: PIŁSUDSKIEGO 15. TELEFONY: BIURO i SKLEP—1-73.
SKLEP: KRAKOWSKA 15. DYREKCJA—270.
SKŁADY: KRAKOWSKA 16 i HANDLOWA 3.—ADRES TEL.: SYNDYKAT-CZĘSTOCHOWA.

PIEGI

zółte plamy, opaleniznę, usuwa pod gwarancją aptekarza Jana Gadebuscha „AXELA” krem od piegów: 1/2 słoika 2,50 zł., 1/1 sł. 4,50 zł., do tego mydło „AXELA” 1 kaw. 1,50 zł., 3 kaw. 3,50 zł. Do nabycia w drogeriach i aptekach lub wprost w firmie

J. GADEBUSCH
Poznań, Nowa 7 (Bazar).

łamach specjalnie przeznaczonych do tego organu, wydaje się więc posunięciem właściwym i na czasie.

Z wiarą, że skromny nasz wysiłek, choć w słabym stopniu przy czyni się do wielkiej sprawy fizycznego i duchowego odrodzenia naszego narodu, przystępujemy do wydania 1-go zeszytu Przeglądu sportowo-lekarskiego, licząc na poparcie wszystkich, komu ta sprawa leży na sercu.

Tak pisze Redakcja w prospekcie. Życzymy wydawnictwu szerszego powodzenia.

Mazowsze, Płockie i Kujawy, mies. ilustr. Red. Konstanty Bolesta-Modliński, Płock. Organ ten wspaniale redagowany, wstąpił w IV rok istnienia. Polecamy go tym, którzy się interesują żywym i pięknym zakątkiem kraju, jakim są Mazowsze i Kujawy.

Dr. med. Martin Vogel, Drezno. Higieniczna Oświata Ludowa. Kierownik naukowy Muzeum Higienicznego w Dreźnie napisał nową książkę pożyteczną, kierując się zasadą, że nauka o higienie może tylko wtedy wydać odpowiednie owoce, gdy przeniknie do świadomości najszerzych mas ludowych.

Szerzenie zasad higieny i wychowanie mas, aby chciały żyć w warunkach higienicznych, są to kwestje, które zajmują dziś wszystkich interesujących się rozwojem życia społecznego.

Każdy nauczyciel, każdy lekarz, wreszcie nawet każdy człowiek oświecony łaknie najlepszego rozwiązania tych kwestji.

Książka powyższa jednoczy wszelkie prace rozrzucone tu i tam i tworzy pewną całość w tej dziedzinie.

Dr. Vogel stojący na czele najważniejszej placówki higienicznej w Niemczech miał możliwość poznać wszystkie źródła, dotyczące się kwestji higieny ludowej.

Udało mu się połączyć wszystkie pro i contra w rozwiązaniu licznych wątpliwości.

Dzielko to ilustrowane wydane zostało przez Jul. Springera w Berlinie bardzo starannie, powinno być

przełożone na język polski i uprzyśtępnione najszerzym sferom naszego społeczeństwa.

Może być sprowadzone przez naszą Administrację po przysłaniu Zł. 10.—

Odpowiedzi Redakcji.

Dokończenie artykułu Prof. Pawła Gantkowskiego i Pułk. D-ra Osmolskiego zamieścimy w N-rze następnym.

W. P. Lekarz-D-ta K. w Łodzi. Dziękujemy za wyrazy sympatii.— Zupełnie słusznie W.P.Dr. zauważył, że na łamach „Czystości” prowadzi się również walkę przeciw partactwu w lecznictwie i zębolecznictwie.

Że również inni lekarze i lekarze-d-ści, idąc za przykładem W. P. D-ra poprą nasz organ, rozumie się najzupełniej. Mamy już wiele takich przykładów i dążyć będziemy ku temu, aby „Czystość” była w poczekalniach każdego lekarza i odontologa. Dla dobra ogółu prosimy o wszelkich faktach partactwa niezwłocznie nas zawiadamiać.

W. P. Inż. F. R. w Bydgoszczy. Owszem „Czystość” będzie reprezentowana przez specjalnego naszego korespondenta na Wystawie w Poznaniu.

Ewentualnie możemy W. P. służyć wszelką pomocą przy zwiezieniu Wystawy i to nie tylko działu sanitarnego.

Odpowiedzi Administracji.

W. P. S. M. w Wieluniu. — Oprócz dyr. Otrębskiego, sztuki świetnie reżyserują artyści pp. Orliński i Regro.

Publiczność Częstochowy i okolic tłumnie odwiedza teatr „Rozmaitości”, oklaskując artystki i artystów za ich grę wspaniałą.

WP. Dyr. K. w Częstochowie. — **Poinformować WP. możemy, że Red nasz Lekarz-D-ta Michał Grejniec przyjmuje członków Kasy Chorych prywatnie i udziela takowym pewnych ulg**

przy leczeniu i wprawianiu zębów. Przyjęcia się odbywają przy ul. Marji Panny (I Aleja) Nr. 10 codz. od 9-1 i od 3-7, w niedziele i święta od 9-2 pp.

Biblioteka im. Ossolińskich we Lwowie. — Chętnie wysyłamy.

Bratnia Pomoc Stud. Uniw. w Poznaniu. — Z przyjemnością wysyłamy.

WP. Sz. — Dowiadujemy się, iż znany nasz chirurg dr. med. Alfred Franke powrócił i przyjmuje od 9 i pół do 11 i pół, Aleja 14.

WP. S. R. w Piotrkowie Tryb. — Informują nas, iż firma — „I-sza Brygada” wydaje „Spis firm Handlowo-Przemysłowych” w ilości 5 tys. egz. Plakaty owe mają być rozwieszane we wszystkich miastach Rzplitej Polskiej.

WP. M. S. w Żarkach. — Wiadomość WP. co do skutecznej działalności Post. Pol. Państw. w Myszkowie, rzeczywiście się sprawdza. Ogół tamtejszy zwolniony został od jakiegoś przyjeźdnego partacza dentystycznego, który grasując na gruncie częstochowskim poczuł się nie zupełnie pewnym i udał się do Myszkowa. Przepuszczamy, że Post. Pol. w Żarkach uczyni to samo co w Myszkowie dla dobra zdrowia ludności tamtejszej.

WP. F. R. w Gidlach. — Stosujemy się do życzenia WP. i ostrzegamy mieszkańców Gidel i okolicy przed niejakim partaczem dentystycznym, który się podobno zjawił na gruncie tamtejszym. Przepuszczamy, że Post. Pol. Państw. postąpi z tym ptaszkiem według prawa.

WP. K. M. w Częstochowie — Dziwi się WP. skąd były jazz bandzista i mistrz tańca stał się odrazu technikiem dentystycznym. Jeżeli ktoś będzie tak naiwny i powierzy swoje uzębienie takiemu partaczowi — niech płacze sam na siebie, oprócz szkody dla zdrowia, napewno niczego więcej nie osiągnie. Ostrzegamy wogóle wszystkich częstochowian przed partaczami dentystycznymi i radzimy podawać nam wszelkie wiadomości o brudnej ich pracy na szkodę zdrowia i kieszeni obywateli.

Farby, Tapety i Lakiery

NAJLEPIEJ SIĘ KUPUJE

W FIRMIE

W. Gostyński

W CZĘSTOCHOWIE

II-ga Aleja Nr. 21.

Kupujcie wyroby krajowe!

w pierwszym rzędzie

Art. „**PUROL**” do pielęgnowania
uzębienia

naturalnego i sztucznego!

Zapytania kierować: Warszawa, Skrz. Pocztowa Nr. 729.
dla „**PUROL**”

N O W O Ś C I !

Radio-Uniwers. Bez akumulatora. Bez anteny!
Może być przenoszone wszędzie.

N a r a t y ! D o s t a r c z a

BIURO TECHNICZNE

„UNION”

w Częstochowie, ul. Śląska Nr. 4, Telef. Nr. 770.

Szczepienie Ospy Ochronnej.

Magistrat m. Częstochowy podaje do wiadomości osób zainteresowanych, że szczepienie ochronne przeciwko ospie odbywać się będzie od 1 maja r. b., do dnia 31 maja 1929 roku włącznie, w Przychodni Miejskiej, przy ul. Gen. Dąbrowskiego Nr. 10, w dni powszednie od godziny 9-ej do 12-ej.

Szczepieniu podlegają wszystkie dzieci, które jeszcze ospy szczepionej nie miały, jak również i te, które ukończyły 7 lat, a nie podlegały powtórnemu szczepieniu przeciwko ospie ochronnej.

Zaznacza się, że terminy szczepienia są ostateczne i nie będą prolongowane.

MAGISTRAT m. Częstochowy.

Sekretarz (ka) inteli gentn.

zechce złożyć oferty

„Czystość”, Warszawa, skrz. 729.

„Czystość”, Częstochowa, skrz. 104.

Kto się chce nauczyć

TECHNIKI DENTYSTYCZNEJ,

niech poda swój adres, załączając znaczek na odpowiedź do Adm. „Czystości” w Częstochowie lub w Warszawie dla „Technika”.

E. L. BREGMAN

w Warszawie, Złota 23
telef. 65—02.

**SKŁAD PRZYBORÓW
LEKARSKO-DENTYSTYCZNYCH**

Najtańsze i najlepsze
— źródło zakupu. —

LEKARZ DENTYSTA

MICHAŁ GREJNIEC

W CZĘSTOCHOWIE.

I-sza Aleja Nr. 10 telef. Nr. 2-50.

Przyjmuje codziennie
od 9—1 i od 3—7 w.

**Choroby zębów i jamy
ustnej.**

ZĘBY SZTUCZNE.

KTO CHCE

MIEĆ DZIECI ZDROWE,
ten używa do pielęgnowania
UZĘBIENIA

Komplet

„PUROL”

ZŁ. 1. — (prosz. † szcz.)

ŻA D A Ć W S Z Ę D Z I E !

KONKURS.

Powiatowa Kasa Chorych w Częstochowie odda w drodze pisemnego konkursu budowę budynków na pomieszczenie ambulatorium na Zawodziu. Ślepy kosztorys otrzymać można, począwszy od dnia 25 kwietnia b. r. u Dyrektora Kasy Chorych za zwrotem kosztów. Termin wnoszenia ofert oznacza się do dnia 5 maja 1929 r. Zarząd Kasy Chorych zastrzega sobie prawo wyboru oferenta bez względu na wysokość oferowanych cen.

Dyrektor

W. Miłkowski.

Przewodniczący Zarządu:

E. Wichura.

Dr. Med. L. Korybut-Daszkiwicz

(Warszawa) pisze:

„Szczoteczki „**Purol**”—„**Anatomiczne**”— są, według mego zdania, **bardzo praktyczne i godne powszechnego zastosowania**”.

Kto chce w Warszawie coś zatać, może to uczynić przez nasze Biuro zleceń. Oferty do Adm. „Czystości” w Warszawie, skrz. pocztowa 729 dla „Biuro Zleceń”.

**Kto zakłada orkiestrę
lub chce nabyć
INSTRUMENT MUZYCZNY**
niech się zwróci do firmy
S. MALKO
w Częstochowie, ul. Pilsudskiego Nr. 11.
Ceny najniższe,
a towar najlepszy.

OKAZJA.
Nowoczesne wille na pensjonaty, umeblowane pokoje na sezon letni cudowny widok na morze. Place pod budowę wili, domów, fabryk, najtaniej poleca, dla przyjezdnych udziela wszelkich informacji
DOMINIK KUJAWA
w Gdyni, Staromiejska 4.

Stacja Klimatyczna OTWOCK
ZAKŁAD LECZNICZY
Dr. W. PRZYGODY

Najnowsze metody leczenia: sztuczna odma piersiowa, Roentgen i mpa kwarcowa i łukowa. Analizy lekarskie. Pawilon dla leczenia djetetycznego (cukrzyca, choroby nerek). Informacje w zakładzie lub w Warszawie. — Tel. 142-60. Telefon międzymiastowy na miejscu.

!!!**NOWOŚĆ**!!!

TABLETKI
„PUROL”
DO PŁUKANIA ZĘBÓW!

Tabletki te wrzuca się do wody i otrzymuje się musujący płyn do płukania, który usuwa wszelki nieprzyjemny zapach
— — — z ust. — — —

Porcja zł. 1.
ŻĄDAĆ WSZĘDZIE!

Informacji udziela:
a) w Częstochowie **Lekarz-D-ta Michał Grejniec**
ul. Panny Marji Nr. 10, tel. 2-50,
b) w Warszawie ul. Nowogrodzka 31 m. 19,
telef. 16-21.

SALON
SAMOCHODOWY
„ELIBOR” w Częstochowie
ul. Panny Marji Nr. 14.
Poleca samochody
„Chevrolet”

FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH
„JÓZEFÓW”

SP. Z OGR. ODP.

CZĘSTOCHOWA, Olsztyńska 1, tel. 7—75

produkuje:

AMERYKAŃSKIE MEBLE BIUROWE

STOLARZCZYZNĄ BUDOWLANĄ,
WSZELKIE LISTWY PROFILOWE.

— — S E D E S Y — —

Adres telegr.: „JÓZEFÓW” Częstochowa.

Inż. B. Hłasko i Skrzynecki

Biuro techn. i fabr. „MŁOT”

W CZĘSTOCHOWIE

ul. Mała 24. — Telefon 507.

Wszelkie urządzenia sanitarne

Wodociągi. — Kanalizacja. — Wentylacja.

Centralne ogrzewanie wodne i parowe.

Kotłarnia miedziana i żelazna.

Kto chce mieć świeżą
i ładną cerę
niech napisze do Adm. „Czystości”
Skrz. poczt. Nr. 729 dla
„Promień”

Chorzy na płuca
proszeni są o podanie adresu do
Adm. „Czystości” w Warszawie.
Skrz. Pocz. Nr. 729 pod „Płuca”.

BYSZKOWICZ

w Warszawie,
Leszno Nr. 9, tel. Nr. 161—80.
Posiada stale na składzie
**WIELKI
WYBÓR
ZĘBÓW**
i artyk. Lek.-Dent.

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

J. W. SZYMKOWIAK i S^{ka}

Częstochowa, Jasnogórska 36, Tel. № 264.

Gmachy, Budynki, Domy, Mosty, Kolejki, Projekty i Kosztorysy, Konstr.-Żel.-betonowe.

SKLEP
nad „Palenicą”
W KRYNCY.

Poleca wszelkie owoce, słodocze, wędliny etc. w gatunku najlepszym, po cenach najtańszych! Prosimy się przekonać!

Kto chce współdziałać w rozpowszechnieniu zasad **racjonalnego pielęgnowania zębów i jamy ustnej** (Szkoły, Świetlice Wojskowe i Szkolne, Koła Młodzieży, Ośrodki Zdrowia, Poradnie, Instyt. lecznicze, Kasy Chorych, Lekarze, Lekarze-D-ści, Higieniści i t. d. i t. d.),

nabywa odbitki z „CZYSTOŚCI”, jako ulotki, a mianowicie:

Lekarz-D-ta
Michał Grejniec:

” ”
” ”
” ”

- 1) Kiedy trzeba plombować zęby? (z 2 rys.) . . .
2) Kiedy trzeba zęby czyścić? (z 2 rys.) . . .
3) Jak trzeba czyścić zęby? . . .
4) Jak pielęgnować uzębienie dzieci? (z 2 rys.) . . .

CENA:
100 egz. 500 egz. 1000 egz.
zł. 5 zł. 20 zł. 30

Wysyła się po otrzymaniu należności przek. pocztowym, lub na P. K. O. Nr. 15-960 lub za zalicz. poczt.

Administracja „CZYSTOŚCI” Warszawa, skrz. poczt. N 729.

„GAZETA KOŁOMYJSKA”

ORGAN POŚWIĘCONY SPRAWOM POKUCIA

Kołomyja.

Do P. T. Pracodawców.

Zachodzą bardzo często wypadki, że pracodawcy, którzy nie prowadzą list płacy według formularzy Kasy Chorych, nadsyłają miesięczne wykazy zarobków bardzo niedokładnie zestawione, co powoduje albo dodatkową kontrolę, albo też niewłaściwe obliczenie należności na rzecz Kasy Chorych.

Celem uniknięcia tego rodzaju wypadków i z uwagi na postanowienia rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 8 listopada 1928 r. Dz. U. N. 96, poz. 847, jako też z uwagi na postanowienia art. 19 i 20 ustawy z dn. 19 maja 1920 r. o obowiązku ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. U. R. P. N. 44, poz. 272) zarządza się, że wszyscy pracodawcy, którzy nie obliczają składek wedle wykazów ustalonych przez Kasę Chorych, a natomiast nadsyłają zawiadomienie co miesiąc o wysokości zarobków, obowiązani są nadsyłać, począwszy od 1-go maja 1929 roku do Kasy Chorych odpisy list płacy przewidzianych w rozp. M. P. i O Sp. z dn. 8 listopada 1928 roku. Dz. U. 96, poz. 847, względnie listy płacy wystawiane według § 1-go, wyżej wspomnianego rozporządzenia. Wykazy list płacy, które nie będą odpowiadać powyżej wymienionym warunkom, nie będą uwzględniane i Kasa Chorych w wypadkach braku właściwych wykazów płac, stosować będzie postanowienia art. 20 ustawy o Kasach Chorych.

Dyrektor **W. Miłkowski.**

Przewodniczący Zarządu **E. Wichura.**

Prenumerujcie:

Tygodnik „**KOBIETA WSPÓŁCZESNA**”

oraz

Dwutygodnik „**MŁODA MATKA**”

WARSZAWA

Górnośląska 20 m. 7.

Dom Bankowy

Dr. NATTER et Co

w Pradze Czeskiej

NEKAŽANKA 8.

Złatwia wszelkie interesa bankowe.

PAŃSTWOWY ZAKŁAD ZDROJOWY KRYNICA

położony w zachod. części Karpat 590 m. nad poziomem morza.

CAŁOROCZNY SEZON KAPIELOWY.

I. Sezon letni od 1. maja do 31. października.

Dr. Jan Ałapin

w WARSZAWIE

UL. KRÓLEWSKA Nr. 31.

od 9-ej rano do 8 ej wiecz.

Choroby skórne i weneryczne.

Wład. WĘGIEŁEK

W WARSZAWIE — — TRĘBACKA Nr. 1

NAJLEPIEJ I NAJSZYBCIEJ

złatwia

WSZELKIE TRANSPORTY I PRZEWOZY

— WE WSZ. MIEJSC. RZECZP. POLSKIEJ. —

Solidna firma
posiada **LOKAL**
w Centrum **WARSZAWY**

(I-sze piętro)

i czeka na odpow. propozycje!

Oferty do Adm. „Czystości”
w Warszawie, skrz. Nr. 729
— — dla „Solidnego”. — —